

Font: *A les presons de Franco*, de Querol Solé i Barjau (Barcelona, Proa, 2004)

1. Nou mesos d'incomunicació a les Corts (1941-1942)

“Vam estar nou mesos incomunicades, no pas en una cel·la, perquè en un convent no n’hi havia, sinó en una habitació. No estàvem processades ni res semblant, encara estàvem “governatives”, que vol dir l’estadi de diligències, és a dir, que jurídicament encara depeníem de la policia, que qualsevol nit –perquè sempre ho feien de nit-, ens podien venir a buscar per continuar amb els interrogatoris. Tots aquells nou mesos ens van tenir sota aquesta amenaça. Fou un tractament psicològic paorós. La incomunicació fou espantosa, perquè representava no tenir cap mena de relació amb l’exterior. Pel que fa a les condicions materials, com en tants altres llocs, no n’hi havia. Al matí –a la cambra érem quatre dones, totes molt joves¹- ens duïen a l’habitació un cubell d’aigua perquè ens poguéssim rentar la cara i fer les nostres necessitats; després ens donaven una llauna, per si durant el dia havíem de fer pipí o caca ho féssim en aquell recipient improvisat. Al matí també ens donaven el ranxo, on hi posaven de tot: quan era l’època dels moniatos, els posaven amb cols que creixien a l’hort, també algun tomàquet... En realitat era una pitança aigualida i inmenjable que, ben aviat, va afectar la nostra salut, jo vaig arrossegar molt de temps una colitis que degenerà en tuberculosi (...).

La vida a la presó era caòtica. La meva habitació només tenia una porta, una finestreta i un rebedor on hi havia el vàter. Nosaltres teníem un problema afegit i que els homes no han tingut mai: la regla. Teníem la regla cada mes, aleshores no hi havia compreses, imagina’t tu com resoldre el problema de quatre noies a qui no permetien rebre res de fora! Com és natural, no la teníem alhora, cada una quan li tocava. Vam tenir la sort de trobar una monja, ja gran, que permetia que les altres companyes ens passessin alguna cosa, com ara draps. L’inconvenient era que per rentar aquells draps ho havies de fer de pressa al matí, amb les monges esperant-te a la porta perquè anessis de pressa. Pensa quin *aseo*! En els nou mesos que vaig estar incomunicada no em vaig poder dutxar mai! Ho vam resoldre com vam poder, érem joves i pensàvem que allò era transitori, que no podia durar gaire... Però anaven passant els dies. Per tal de matar el temps, una de nosaltres, que

¹ Maria Salvo. Consuelo Alonso, Perpetua Rejas i Antonia Benito.

havia estudiat batxillerat, va aconseguir que ens deixessin guix i començà a fer-nos classes. Això ens va canviar una mica la vida allà dins.

Van passar els nou mesos, va venir l'ordre d'aixecar-nos la incomunicació, i ens vam incorporar a la vida general de la presó" (pàg. 100-102)

2. Rutina a la presó

"En les sales del convent, en la seva època hi devia de haver els llits per a les novícies, però nosaltres dormíem a terra. Aquella que tenia la sort de tenir família, podia disposar d'un matalàs de llana, però les que no tenien família, perquè la meva s'havia quedat a França, doncs a terra. Per dormir disposàvem d'un espai inferior a 50 cms. d'amplada i era obligatori tenir un matalàs que ens donava la presó, de crin. Fins i tot havia gent dormint als lavabos, i si de cas a la nit tenias pipí, anar-lo a fer era una cursa d'obstacles.

La vida la fèiem al pati. Tocaven un xiulet, havies de formar, ja neta, rentada de qualsevol manera. Et donaven un aigua bruta, que volia ser cafè, al pati. Hi havia una manca absoluta d'higiene i de condicions sanitàries, terreny abonat per a la sarna i els polls; i una vigilància constant, i una manca de comunicació amb la família, visites de només cinc minuts la setmana i una censura total en les cartes. A més, per qualsevol bestiesa et podia caure una falta de disciplina.

Hi havia, però, un aspecte molt positiu. Sempre dic que en totes les situacions hi ha la part negativa i la part positiva; la part negativa era les condicions de vida que t'obligaven a suportar, la part positiva era la companyonia i la solidaritat entre nosaltres. Les preses polítiques més grans ens van ajudar molt. Dones de trenta o quaranta anys, dones lluitadores, d'abans i després de la guerra. Amb el seu exemple van aconseguir infondre'ns nous ànims; eren dones lluitadores, assenyades, que sabien fer front a qualsevol situació, enfrontant-se amb els problemes, i sempre reivindicatives, exigien un tracte millor, una assistència sanitària millor, un menjar millor. Ho pagavem a còpia de càstigs, tothom que gosaba enfrontar-se amb les que tenien el poder sabia que rebria un càtig. Hi havia esperit de lluita, per a nosaltres no havia acabat la guerra, la lluita continuava perquè el que nosaltres demanàvem era just. Segons ells, havíem comès un delictes polític, d'acord, ens oposàvem al règim, però al menys volíem un tracte humà. Ells el que volien era anul·larnos com a persones, només érem un número" (pàg. 102-103).